

Asia: VN/650/2022

Lausuntopyyntö toimeentulotukilain uudistamiseen liittyvästä hallituksen esityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Jyväskylän kaupunki antaa lausunnon toimeentulotukilain uudistamiseen liittyvästä hallituksen esityksestä.

Jyväskylän kaupunki pitää Kuntaliiton antamaa lausuntoa perusteltuna ja hyvänä. Kuntaliiton lausunnon mukaan perustoimeentulon rahoitusvastuu tulee hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä siirtää kokonaan valtion vastuulle. Jyväskylän kaupunki toteaa Kuntaliiton lausuntoon viitaten, että sosiaali- ja terveystalouden siirtyessä vuoden 2023 alussa hyvinvointialueelle, kunnilla ei ole mahdollisuutta enää vaikuttaa perustoimeentulotuen kuluihin. Jyväskylän kaupunki pitää erittäin tärkeänä ja perusteltuna perustoimeentulotuen rahoitusvastuun siirtymistä kunnilta valtion vastuulle.

Jyväskylän kaupungin näkemyksen mukaan lakiesityksen muutosesitykset olivat pääsääntöisesti oikeasuuntaisia.

Kuntouttavan työtoiminnan matkakorvausten siirto kuntouttavan työtoiminnan lain alle (1§ ja 10§) on selkeyttävä uudistus.

Jyväskylän kaupunki katsoo nykykäytäntöä laajemman laskelman käytön ja joustavamman harkinnan olevan hyvä uudistus (6§). Nykytilassa pieni ylijäämä estää esimerkiksi vuokravakuuden tai lääkekulujen saamisen perustoimeentulotuessa. Ehkäisevän toimeentulotuen myöntämismahdollisuus ilman, että perustoimeentulotuki on haettu Kelasta pidetään käytäntöä sujuvoittavana ratkaisuna asiakkaan näkökulmasta (8§). Mikäli perustoimeentulotukioikeus on tarkastettu lähiaikoina, on perusteltua voida myöntää ehkäisevää toimeentulotukea ilman Kelan perustoimeentulotukilaskelmaa niissä tilanteissa, joissa erityinen syy on asian kiireellisyys.

Käytännön asiakaspalvelutyössä on tilanteita, joissa tiedetään etukäteen, ettei Kela myönnä perustoimeentulotukea linjauksen mukaisesti, mutta ehkäisevälle toimeentulotuelle on silti tarve.

Toimeentulotukea myönnettäessä huomiotta jätettävä 150 euron tulo katsotaan hyvänä ja selkeänä muutoksena asiakasprosessissa aiemman huomiotta jätettävän 20% sijaan (11§).

Jyväskylän kaupunki pitää tärkeänä henkilökohtaisen asioinnin turvaamista kaikille (14d§). Lakiesitykseen tulee kirjata asiakkaan oikeus pyytää yhteistä tapaamista hyvinvointialueen ja Kelan kanssa. Sähköinen asiointi ei ole kaikille riittävää tai mahdollista. Lakimuutoksessa on sujuvan ja tarkoitusta vastaavan asiakaspalveluprosessin varmistamiseksi tärkeää huomioida se, että viranomaisilla tulee säilyä arviointimahdollisuus siitä, onko yhteistapaaminen asiakkaan tilanteen kannalta välttämätön toteuttaa kolmikantaisena hyvinvointialueen, Kelan ja asiakkaan kesken.

Kohdassa tiedustelu sosiaalihuolloilta (14e§) tulee tarkemmin määritellä, missä tilanteissa perustoimeentulotukea myönnettäessä tiedustelu tulee Kelasta sosiaalipalveluun tehdä. Epäselväksi lakiesityksessä jää velvoittaako lainsäädäntö sosiaalihuoltoa arvioinnin tekemiseen pelkän perusosan alentamisen vuoksi. Jos kyseessä on sosiaalipalvelua velvoittava muutos, on vaikutus sosiaalipalvelun työmäärään huomattava. Ohjaus palvelutarpeenarviointiin perusosan alentamisen yhteydessä (14f§) on sosiaalipalvelun asiakkaalle selkeämpi kuin vanha muotoilu, sosiaalihuollossa laadittava itsenäisen suoriutumisen suunnitelma. Lakiin sisältyvä velvoittavuus osallistua palvelutarpeenarviointiin toistuvan laiminlyönnin ja siitä seuraavan 40% alennuksen myötä, on tärkeä tiedottaa asiakkaille ymmärrettävästi Kelan toimesta. Tärkeä olla mainittuna se, että ensisijaisesti työllistymiseen tai työvoimapolitiittiseen toimenpiteeseen liittyvät laiminlyönnit ja niiden selvittely kuuluvat 1.1.2023 alkaen kunnille/te-palveluille sosiaalipalveluiden sijaan, kun kyseessä on perusosan alennus edellä mainittuihin asioihin liittyen.

18b§ 2 mom. säädetään hyvinvointialueen velvollisuudesta antaa Kelalle tieto asiakkaan täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksestä. Arjen työssä tämä muutos tarkoittaa sitä, että sosiaalipalvelun pitää siirtää tieto jokaisesta päätöksestä käsin Kelan järjestelmään, jolloin työmäärän lisäys on huomattava. Tietojen siirrossa on tärkeä kiinnittää huomiota siihen, ettei myönnetty harkinnanvarainen tuki saa vaikuttaa asiakkaan perustoimeentulotukeen tai sen käsittelyyn.

Huomio lakiesityksessä kiinnittyi siihen, ettei hallituksen esityksestä käy ilmi, että toimeentulotuesta annettua lakia sovelletaan myös vastaanottorahan maksamiseen.

Taloudellisen tuen palvelua koskeva säännös (14§) on hyvä ja oikeansuuntainen lisäys. Huomio kiinnittyy lakimuutosehdotuksessa siihen, että mikäli se määritellään palveluksi, on siitä tehtävä palvelupäätös. Hyvä asia ehdotuksessa on sosiaalitoimen taloudellisen kokonaistilanteen tukemisen laaja-alaisemman tehtävän vahvistaminen.

Vänttinen Laura
Jyväskylän kaupunki